

# ERWD-beleid HNL

## Ernstige Reken- Wiskundeproblemen en Dyscalculie

**2020/2021**



*GYMNASIUM ATHENEUM HAVO*

**Samenstelling**

Mw. H.W. Bransen-van der Plas  
rekencoördinator HNL

**Voor informatie**

Mw. J. Waninge  
zorgcoördinator HNL

## Inhoud

Doel van deze brochure .....	2
Wat is het verschil tussen rekenproblemen en dyscalculie? .....	2
ERWD en Het Nieuwe Lyceum .....	2
Screening vanuit het leerlingvolgsysteem.....	2
Remedial teaching .....	3
Compensatie.....	3
Naast rechten ook plichten.....	4
Relevante websites .....	5
Bijlage 1.....	6
Bijlage 2.....	7
Bijlage 3.....	9
Bijlage 4.....	11

## Doel van deze brochure

In 2012 is het Protocol Ernstige Reken-Wiskundeproblemen en Dyscalculie (ERWD) in het Voortgezet Onderwijs gepubliceerd. Het is ontwikkeld voor de integrale aanpak van (Ernstige) Reken-Wiskundeproblemen en Dyscalculie in het voortgezet onderwijs. Hierin wordt beschreven hoe scholen rekenzwakke leerlingen kunnen begeleiden. Voor ouders en leerlingen laat deze brochure zien hoe wij dit protocol hebben vertaald naar de schoolpraktijk op HNL en geeft deze antwoord op de vragen: Wat zijn de consequenties van rekenproblemen en dyscalculie voor het reken-examen en hoe kan HNL eraan bijdragen de negatieve gevolgen van rekenproblemen voor een leerling zoveel mogelijk te beperken? Het doel van deze brochure is dan ook te laten zien op welke wijze HNL invulling geeft aan haar beleid ten aanzien van rekenzwakke leerlingen.

## Wat is het verschil tussen rekenproblemen en dyscalculie?

Het protocol ERWD zegt over het onderscheid tussen ernstige rekenproblemen en dyscalculie het volgende: *“Ernstige rekenproblemen kunnen ontstaan als er onvoldoende afstemming wordt gerealiseerd tussen het (reken)onderwijs en de onderwijsbehoeften van de leerling. De kenmerken van het onderwijs sluiten dan niet of onvoldoende aan bij de (aangeboren en verworven) kenmerken van de leerling. Wij spreken van dyscalculie als ernstige rekenproblemen, ondanks langdurige deskundige begeleiding en zorgvuldige afstemming, hardnekkig blijken en onveranderd blijven bestaan.”* Voor een verdere beantwoording van bovengestelde vraag verwijzen wij dan ook graag naar de bronnen aan het einde van de brochure.

## ERWD en Het Nieuwe Lyceum

Als (ouder van een) leerling met rekenproblemen wil je graag weten wat jou te wachten staat op HNL en wat HNL van jou verwacht. Als leidraad om te komen tot adequaat beleid t.a.v. dyscalculie hanteren wij het hierboven genoemde protocol ERWD. De hierin geuite wens dat rekenzwakke leerlingen zich kunnen blijven ontwikkelen in rekenen door adequate hulp te bieden is tevens onze wens. De volgende 3 punten vormen de pijlers van ons ERWD-beleid:

- Screening
- Remediëring
- Compenserende faciliteiten

## Screening vanuit het leerlingvolgsysteem

Vanuit de overdracht po-vo is bekend welke leerlingen mogelijk te maken hebben met rekenproblematiek. Daarnaast werken wij op HNL met het toetsingsprogramma van CITO als leerlingvolgsysteem. Door middel van deze toetsen wordt voor belangrijke vaardigheden (begrijpend lezen Engels/Nederlands, woordkennis Engels, spelling en rekenen) het niveau van de leerling bepaald en gevolgd gedurende de gehele onderbouwperiode. Ook kunnen hiermee eventuele ernstige lees-, spelling- en rekenproblemen tijdig onderkend worden.

In de brugklas beginnen de leerlingen aan het begin van het schooljaar met de 0-meting, gevolgd door een volgtoets aan het eind van het schooljaar. In de daaropvolgende onderbouwjaren worden de toetsen steeds aan het eind van het schooljaar afgenomen.

Op grond van het resultaat van de nulmeting en zijn rekengeschiedenis in het basisonderwijs kan de leerling ingedeeld worden in de best passende begeleidingscategorie. Hij<sup>1</sup> wordt ingedeeld voor een relevant steun-uur. Binnen de steun-uren rekenen wordt er onderscheid gemaakt tussen de 4 domeinen, te weten Getallen, Meten en meetkunde, Verhouden en Verbanden. De leerling zal hier over het algemeen voor de duur van een periode van 6 tot 8 weken aan deelnemen. Wanneer een leerling met dyscalculie in het verleden al uitgebreid aan remediëring hebben deelgenomen of extern nog steeds worden begeleid, verdient het aanbeveling deze leerling niet nog eens extra voor remediëring in een RT-uur te plaatsen.

De toetsresultaten van de meeste leerlingen zullen geen aanleiding geven tot zorg. De leerling zal op lees-, spelling- en rekengebied goed toegerust lijken te zijn op zijn carrière op de middelbare school.

De toetsresultaten van een klein aantal leerlingen kunnen aanleiding zijn voor steun in een zeer kleine groep in de vorm van remedial teaching. Wanneer de problemen ernstig blijven kunnen de ouders het vrijblijvende advies krijgen de leerling te laten testen op dyscalculie. Dit gebeurt extern door een gezondheidszorgpsycholoog of een orthopedagoog. De ouders moeten zelf voor onderzoek zorgdragen en de kosten hiervoor komen voor eigen rekening.

Leerlingen die al met een dyscalculieverklaring op school komen, doen ook mee met de toetsen, maar komen direct in aanmerking voor de voor hen noodzakelijke faciliteiten. Hierbij gaan wij uit van de adviezen uit het onderzoeksrapport (voor zover die mogelijk zijn binnen ons beleid), maar ook de wensen van de betreffende leerling zelf zijn voor ons van belang bij het toekennen van faciliteiten.

## Remedial teaching

Bij het toekennen van remedial teaching gaan wij uit van het principe dat dit alleen toegankelijk zal zijn voor de leerlingen waarbij structureel grote rekenproblemen zijn vastgesteld en waarvoor het bovengenoemde begeleidingssysteem onvoldoende steun biedt. RT-hulp zal daarom meestal in de bovenbouw plaatsvinden. Het is aan de remedial teacher te beoordelen of een probleem al dan niet binnen school aangepakt zal kunnen worden. Bijles kan op school nadrukkelijk niet geboden worden.

Vanzelfsprekend zijn wij altijd bereid mee te denken over een passende oplossing voor een voorkomende hulpvraag.

In geval van dyscalculie is het nodig om regelmatig extra te blijven oefenen. Deze hulp zal extern gezocht moeten worden.

## Compensatie

In het voortgezet onderwijs zal de begeleiding van leerlingen met dyscalculie vaker vorm gegeven worden d.m.v. compensatie/dispensatie dan door remediëring (zie de faciliteitenpas). De ervaring heeft geleerd dat een leerprobleem (zoals dyscalculie) zich meestal in de onderbouw of daarvoor reeds geopenbaard heeft. Remediëring heeft dan ook in veel gevallen in een eerder stadium al plaatsgevonden. Leerlingen die beschikken over een dyscalculieverklaring kunnen gebruik maken van een faciliteitenpas. Deze pas wordt verstrekt door de zorgcoördinator. Door middel van de door de school geboden compenserende faciliteiten worden leerlingen met dyscalculie in staat gesteld de nadelige consequenties die dyscalculie heeft voor het volgen van

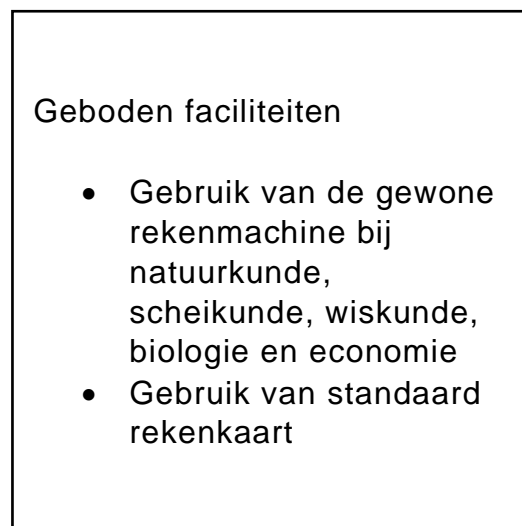
---

<sup>1</sup> voor *hij* kan ook *zij* worden gelezen

voortgezet onderwijs zoveel mogelijk het hoofd te bieden. Op de pas wordt melding gemaakt van de faciliteiten waarover de betreffende leerling gedurende zijn schoolloopbaan zal kunnen beschikken. Onderstaand ziet u een voorbeeld van onze 'faciliteitenpas' en een toelichting op de faciliteiten die wij op school kunnen bieden:



Voorkant



Achterkant

## Wijziging in het gebruik van rekenkaarten

In voorgaande jaren konden scholen voor leerlingen met ernstige rekenproblemen of dyscalculie (ERWD) zelf bepalen of en onder welke omstandigheden zij het gebruik van rekenkaarten toestonden. Voorwaarde was dat er voor deze leerlingen voor rekenen een klein dossier was opgebouwd.

Met het verdwijnen van de centrale rekentoets is ook de verplichting van een dossier voor ERWD-leerlingen komen te vervallen. Dat heeft gevolgen voor het gebruik van rekenkaarten bij de examinering van vakken waarbij rekenen een rol speelt. **Alleen leerlingen met een dyscalculieverklaring mogen met ingang van het schooljaar 2019-2020 bij het centraal examen gebruik maken van de standaardrekenkaarten** (model 1, 2 of 3) van het CvTE (bijlage 2 t/m 4). Verder is de aanvullende rekenkaart in analogie van het verdwijnen van de centrale rekentoets ook afgeschaft.

Het is aan te raden om leerlingen met een dyscalculieverklaring gedurende de voorschoolloopbaan te laten oefenen met het gebruik van de standaardrekenkaart zodat zij er bij de centrale examens aan gewend zijn. Er mogen geen eigen onderdelen aan de rekenkaarten worden toegevoegd, wel mogen er zaken worden weggelaten als een leerling die niet nodig heeft en de lay-out mag desgewenst gewijzigd worden.

Daardoor kunnen de kaarten nog wat handzamer worden gemaakt voor leerlingen met ERWD.

## Naast rechten ook plichten

Leerlingen met dyscalculie kunnen het in het onderwijs - remedial teaching, compensatie en dispensatie ten spijt - toch net iets moeilijker hebben. Leerlingen met dyscalculie mogen daarom best iets verwachten van de school van hun keuze. Bovenstaande informatie heeft hopelijk duidelijk gemaakt dat wij die verwachtingen op HNL ook serieus nemen. Aan de andere kant verwacht de school ook iets van de betreffende leerlingen:

- De leerling is zelf verantwoordelijk voor het bij zich hebben van de faciliteitenpas.

- De leerling maakt zo goed mogelijk gebruik van de hulpmiddelen die hem ter beschikking staan
- Van de leerling zal een extra inspanning verwacht worden.
- De leerling vraagt hulp wanneer dat nodig is.

## Relevante websites

### **Algemeen**

[www.erwd.nl](http://www.erwd.nl)

[www.steunpunttaalenrekenenvo.nl](http://www.steunpunttaalenrekenenvo.nl)

### **Hulpmiddelen**

<https://www.examenblad.nl/onderwerp/de-rekenkaart-en-centrale-examens/2020>

# ER-PROBLEMEN

## 1. Situatie en probleem analyseren










**Rekenkaart VO voor schooljaar 2019-2020 en 2020-2021  
Standaardkaart 2**

Deze kaart mag worden gebruikt bij centrale examens waarbij rekenen een rol speelt door kandidaten die in het bezit zijn van een geldige dyscalculieverklaring.

**Procenten**

Aantal									
Procenten		100%	1%	50%	25%	10%			

**Breuken**

Breuk	$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{2}$							
Kommagetal	1,00	0,50							

**Lengte, gewicht en inhoud**

1	10	100	1000			
			1	10	100	1000
Kilo	hecto	deca	meter/gram/liter	deci	centi	milli

**Tijden**

1	4	60	
	1	15	
		1	60
uren	kwartieren	minuten	seconden


### Korting of afname

Oud = 100%	1%	Korting of afname = ... %	<b>Nieuw</b>

### Groei of toename

Start = 100%	1%	Groei of toename = ... %	<b>Eind</b>

### BTW

Prijs excl. BTW	1%	21% BTW	<b>Prijs incl. BTW</b>


**Rekenkaart VO voor schooljaar 2019-2020 en 2020-2021  
Standaardkaart 3**

Deze kaart mag worden gebruikt bij centrale examens waarbij rekenen een rol speelt door kandidaten die in het bezit zijn van een geldige dyscalculieverklaring.

**Procenten**

Aantal									
Procenten		100%	1%	50%	25%	10%			

**Breuken**

Breuk	1 ---	1 ---							
	1	2							
Kommagetal	1,00	0,50							

**Lengte, gewicht en inhoud**

1	10	100	1000			
			1	10	100	1000
kilo	hecto	deca	meter/gram/liter	deci	centi	milli

**Tijden**

1	4	60	
	1	15	
		1	60
uren	kwartieren	minuten	seconden

## Korting of afname

Start = 100%	
1%	
Korting of afname = ... %	
<b>Nieuw</b>	

## Groei of toename

Start = 100%	
1%	
Groei of toename = ... %	
<b>Eind</b>	

## BTW

Prijs excl. BTW	
1%	
21 % BTW	
<b>Prijs incl. BTW</b>	